

Irodalmi hadviselés

Megérthető-e a Távols-Kelet gondolkodásmódja innen, Európából? Ez a kérdés régóta foglalkoztat, hiszen az orientalizmus bódító szellője csilapíthatatlanul rezegetti a Nyugat lelkét. Az európai művészettörténet előtt nem ismeretlen a jelenség, de nem múlik el úgy nap, hogy ne szembesülnénk, mennyi kókler és szent hevületű megszállott hirdeti: tekintünk Keletre, mert az ásatag európai kultúrának vérpezsdülésre, sőt, a véráram irányának megváltozására van szüksége. De vajon vérátömlesztés nélkül átélhetjük-e a keleti filozófiák, művészetek, irodalmak hagyományát, megfjethetjük-e jelentéseiket, vagy a varázslatos világ a maga idegenségében igazán izgató? Föltesszük a fekete tábornoki szemüveget, a napsugarak dőlésszögéről mégsem ismerjük föl a fényforrást?

Vietnamhoz kicsit ismerősként fordulunk. Nemcsak a néhány évtizede még fájoan politikának hívott történelem, népeink kötelező barátsága, a Magyarországon tanuló vietnami kolóniák és az amerikai filmek nyomán, de a nyugati és keleti nagyhatalmak közti őrldés, a kettészakítottság éppúgy közös élmény. A magas nyomású történelmi idő nehéz tapasztalat akkor is, ha Vietnamban a politikai fogalmak paravánjai mögött más világok öltöznek és vetkőznek, mint mifelénk. Vannak azonban eszmék,

amelyek az emberi természetből kitörölhetetlenek, a lélek ugyanazon részeit stimulálják, ugyanúgy sokkolják a szívet. Harc a szabad önrendelkezésért a fejek és a tettek gyarmatosítóival szemben, békére

megsemmissüléshez. Mindegy, hogy északi vagy déli, emigráns vagy hazai szerző műve, mindegyik az emberi élet értékét tanúsítja, ilyenformán pedig nem a politikai autoritás nyelvén szól. Egy annál időtállóbb hatalom szolgálata ez, ami lényegénél fogva protestál, szembe száll az előbbivel, a történelemben testet öltött, rosszarcú kép-másával.

Mi, akik úgy érezhetnénk, hogy megadatott végre-valahára az emberi méltóságot és a véleménynyilvánítás szabadságát elismerő államban, társadalomban élünk, egyúttal azt is hihetnénk, hogy a nemes eszmék megnevezésével a döntő lépést már megtettük a megvalósítás felé. Pedig a demokrácia csak arra tanít bennünket, hogy a problémák egy államformaváltással nem oldódnak meg, legfeljebb új keretek között, új s ezért tisztázásra váró fogalmak

nyelvén közeledhetünk feléjük. Ha gondjaink a régiek, mitől változna egyetemes társasjátékká az irodalom? Miért veszítené el számtalan kitüntetett szerepe közül az egyik legfontosabbat?

Ideológia nélkül nincsen társadalom. Minden ideológia torz. A társadalom működtetéséhez nélkülözhetetlen a torzítás. Az irodalom az ellene folytatott szellemi hadviselés legveszélyesebb fegyvere.

Falusi Márton

DUONG TUONG

Mellettem

*az a betöltetlen hely amely rád vár
a hely ahová soha le nem döntél
a hely ahol ringatlak minden éjjel
a hely ahol egyes egyedül az enyém vagy
a hely amely soha más nőé nem lehet
a hely ahol más nő fekszik
a hely ahonnan te hiányzol
a hely amely örökre a tiéd
a hely ahol minden éjjel
a semmit ölelem*

Tótfalusi István fordítása

törekvés a benzinnel körbelocsolt, gyúlékony városok riadalmában.

Az itt közölt novellák központi motívuma a háború, ami fátumként, adottságként feszíti ki a személyiség érzelmi kitörésének, tudati kibontakozásának drótkerítését. Emberi sorokon, személyes tragédiákon keresztül mutatják be, hogy nem a nagyszabású hadmozdulatok, hanem az apró egyéni döntések, a helyállás és a lealjasodás ezernyi árnyalata vezet a boldogsághoz vagy a

Duong Tuong (1932, Nam Dinh) költő, műfordító. Harcolt a franciák elleni első függetlenségi háborúban (1946–54). A második, Egyesült Államok elleni függetlenségi háborúban (1955–64) tudósítónak dolgozott a Vietnami Hírügynökségnek, később, 1964 és 1975 között az amerikai háborús bűnökét vizsgáló bizottságnak fordított. Három verseskötetet írt és kb. ötven könyvet fordított, többnyire regényeket (Tolsztoj, Shakespeare, Faulkner, Zweig, Camus, Sartre, Grass, Bronte műveit).